

Jurista padomi

Mežu apdrošināšana: svarīgs palīgs meža nozares stabilitātei

KSENIJA KOLEDA,
ZVĒRINĀTU ADVOKĀTU BIROJA
CERSJURKĀNS JURISTA PALĪDZE

Mežsaimniecības nozarei regulāri nākas saskarties ar vairākiem riskiem, kas apdraud tās darbību un ilgtspējīgu attīstību. Dabas stihijas, piemēram, vētras un ugunsgrēki, kā arī kaitēkļu uzbrukumi un slimības ik gadu izposta lielas mežu platības visā pasaulē. Līdztekus klimata pārmaiņu radītiem izaicinājumiem nozares izaugsmi ietekmē arī nelikumīga meža platību izciršana, dabas piesārņojums un tirgus svārstības. Lai minimizētu iespējamus zaudējumus un nodrošinātu nozares stabilitāti nākotnē, no meža īpašniekiem un pārvaldniekiem tiek sagaidīta ne tikai aktīva risku pārvaldība, bet arī apzināta apdrošināšanas stratēģiju izstrāde. Lai arī konkrētā mežaudzē apdrošināšanas gadījumu varbūtība var šķist maza, to ietekme var būt nozīmīga. Tāpēc mežu apdrošināšana kļūst par aizvien nozīmīgāku drošības elementu mežsaimniecības nozarē.

Preventīvi pasākumi un apdrošināšanas loma

Visā pasaulē mežus visvairāk apdraud dabas katastrofas. Aprēķināts, ka laikposmā no 2002. gada līdz 2013. gadam pasaulē ik gadu nodega 67 miljoni hektāru mežu, 85 miljonus hektāru ietekmēja kukaiņi, 38 miljonus – nelabvēlīgi laikapstākļi un 12,5 miljonus – slimības. Savukārt Eiropā no 1950. gada līdz 2000. gadam vidēji gadā tika bojāti 35 miljoni kubikmetru koksnes, galvenokārt vētrās un ugunsgrēkos. Minētie postījumi, kā liecina pētījumi, turpina pieaugt ar katru desmitgadi. Šāda pieauguma galve-

nais cēlonis tiek saistīts ar klimata pārmaiņām, bet tas savukārt ietekmē gan apdrošināšanas gadījumu biežumu, gan to intensitāti.

Apdraudējumam iestājoties, īpašniekam tiek radīti zaudējumi. Tomēr daļu zaudējumu iespējams novērst, mežu pienācīgi apsaimniekojot. Efektīvas preventīvas metodes risku mazināšanai ietver, piemēram, grāvju sistēmu izveidi, lai novērstu plūdu apdraudējumu, mehānisku aizsardzības līdzekļu lietošanu mežaudžu bojājumu novēršanai (aizsargžogi, koku stumbru aizsardzības līdzekļi u. c.), kā arī regulāru meža apsekošanu, lai laikus atklātu un novērstu bojājumus. Tāpat lietderīgi izmantot repelentus, kas aizsargā mežaugus pret meža zvēriem un kaitēkļiem, kā arī videonovērošanu, kas var samazināt zādzību un nelikumīgas izciršanas risku. Šie pasākumi ne tikai samazina potenciālo zaudējumu apjomu, bet arī palielina meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

Taču ne visus iespējamus apdraudējumus var novērst pat labs saimnieks, tāpēc daudzi meža īpašnieki izvēlas noslēgt apdrošināšanas līgumu. Ņemot vērā klimata pārmaiņu radīto risku pieaugumu, apdrošināšanu iesaka vairākas organizācijas, piemēram, Klimata pārmaiņu starpvaldību padome, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām (UNFCCC). Lai gan apdrošināšana palīdz mazināt zaudējumus

”Pēdējā laikā aktualizējies jautājums par vētras radītu kaitējumu mežiem.”

un nodrošina papildu garantiju, meža īpašniekam ir būtiski saprast, kādi zaudējumi tiek segti un kādi ir izņēmumi.

Apdrošināšanas tirgus piedāvājumi un nosacījumi

Latvijas apdrošināšanas tirgus piedāvā plašu segumu klāstu, kas iekļauj gan bāzes riskus, piemēram, ugunsgrēkus un vētras, gan arī specifiskākus gadījumus, tostarp zādzības un meža zvēru nodarītos bojājumus. Šis segumu spektrs ļauj mežsaimniekiem elastīgi pielāgot apdrošināšanas polises, lai optimāli aizsargātu savu biznesu atbilstoši specifiskajiem riskiem un apstākļiem.

Pēdējā laikā ir aktualizējies jautājums par vētras radītu kaitējumu mežiem, kas ir viens no biežāk sastopamajiem riskiem Latvijā. Tomēr vairākos apdrošināšanas noteikumos vētras risks tiek uzskatīts par apdrošināmu tikai gadījumā, kad tiek konstatēts, kā vēja ātrums pārsniedz 18 m/s. Vēja ātrumu noteic Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs. Turklāt, lai apdrošināšanas atlīdzība tiktu izmaksāta, ir jākonstatē, ka bojājums kokaugiem radies tieši vētras rezultātā.

Attiecībā uz uguns riskiem apdrošināšanas kompānijas atlīdzina zaudējumus, ja to cēlonis ir ugunsgrēks, zibens spēriens vai sausums. Taču dažas apdrošināšanas kom-

pānijas precizē, ka apdrošināmo risku neaptver spontānas fermentācijas, zemesrīces vai apakšzemes ugunsgrēka rezultāts. Papildus minētajiem riskiem tiek apdrošināts zādzības risks, mežazvēru risks, kā arī snieglauzes un kukaiņu riski.

Jāpievērš uzmanība niansēm

Svarīgi atcerēties, ka apdrošināšanas līgums sastāv no:

- 1) vispārīgiem noteikumiem, kas tiek publicēti apdrošinātāja tīmekļvietnē;
- 2) apdrošināšanas polises;
- 3) apdrošināšanas polises pielikumiem;
- 4) grozījumiem, kas noslēgti starp apdrošinājumaņēmēju un apdrošināšanas kompāniju.

Līdz ar to izņēmuma gadījumus, par kuriem netiek atlīdzināti zaudējumi, var iekļaut jebkurā no šiem dokumentiem. Tas nozīmē, ka, slēdzot apdrošināšanas līgumu, ļoti rūpīgi jāiepazīstas ar tiem visiem.

Piemēram, dažās polisēs ir atrunāts, ka zaudējumi, kas radušies dabas stihiju rezultātā, proti, plūdu, vētras, lietus, sniega, krusas vai sala dēļ, netiek segti. Apdrošināšanas atlīdzība netiek izmaksāta par zaudējumiem, ko apdrošinājumaņēmējs vai apdrošinātais, viņa ģimenes locekļi vai darbinieki ir radījuši ar nolūku vai rupjas nevērības rezultātā. Līdzīga situācija ir ar zaudējumiem, kas radušies izkrāpšanas vai piesavināšanās gadījumā. Tas nozīmē, ka ➔

meža īpašniekiem ir jāveic papildu pasākumi, lai aizsargātu savus resursus pret minētajiem riskiem.

Atbilstoši Apdrošināšanas līguma likuma 7. pantam apdrošinājumaņēmējs un apdrošinātais ir atbildīgi par sniegtās informācijas patiesumu. Noslēdzot apdrošināšanas līgumu, īpaši svarīgi ir iesniegt apdrošinātājam pēc iespējas vairāk informācijas par apdrošināšanas objekta stāvokli un apstākļiem, kas apdrošinātājam nepieciešama apdrošinātā riska iestāšanās iespējamības un iespējamā zaudējumu apmēra novērtēšanai.

Saskaņā ar apdrošināšanas līgumu un Apdrošināšanas līguma likuma noteikumiem nepatiesas

vai nepilnīgas informācijas sniegšana var izraisīt apdrošināšanas līguma izbeigšanu vai apdrošināšanas atlīdzības atteikumu. Turklāt jāatceras, ka jebkurā apdrošināšanas gadījumā meža īpašniekam ir pienākums veikt visus iespējamus pasākumus zaudējumu novēršanai un samazināšanai.

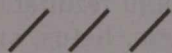
Lai gan dažādas apdrošināšanas kompānijas piedāvā līdzīgus segumus, ir svarīgi rūpīgi izpētīt katra piedāvājuma nosacījumus un izņēmumus. Izvērtējot un salīdzinot polises, meža īpašniekam jāizvēlas tāds apdrošināšanas pakalpojums, kas vislabāk atbilst meža teritorijas specifiskajiem riskiem un apstākļiem. ○

KOMPETENCE STABILITĀTE AIZRAUTĪBA

Uzticams partneris juridiskās
palīdzības sniegšanā

Pieredze, zināšanas
un neatlaidība

Drošs atbalsts mūsdienu
mainīgajā pasaulē

Strēlnieku iela 9-4, Rīga
Tālr. 67365865
www.cersjurskans.lv

 /CersJurskāns

 /CersJurskāns

 /cers_jurskans

CersJurskāns

zvērinātu advokātu birojs

Pieredzējuši un uzticami
jurisprudences maratonisti

